

Concert Ars Musica

Barokorkest Rotterdam

Dido en Aeneas

Henry Purcell

za 12 oktober 2024

Bergsingelkerk

Bergsingel 150, Rotterdam

Dirigent

Jim Benjamin Roodnat

www.ars-musica.nl

ADAGIO

VIOLINO 1no

VIOLINO 2do

VIOLA

BASSO

ADAGIO

VIOLINO 1no

VIOLINO 2do

VIOLA

BASSO

Programmatoelichting

De solisten

Dido (Elissa) koningin van Carthago	Arwen Op ten Noort
Aeneas Trojaanse prins	Marc van der Heijde
Belinda hofdame en Dido's zus	Roxanne Quartel en Eline van den Hout
Tweede vrouw	Els Pieper
Tovenares	Lena Vries
Eerste heks	Gertrud Karl en Daniëlle Visser
Tweede heks	Daphne van Zuilen en Marleen van Wijngaarden
Geest	Daniëlle Visser
Matroos	Robert Bloemhoff
Script	Anne Vera Langenberg
Zangcoach en concept	Jacqueline Janssen

Het koor

Joséphine Aguerre-Zwart
Nena Dam
Vienna Dambrink
Elsa van Engen
Lea van Engen
Mariëlle Evers-Roovers
Evy Fenger
Isabelle Klappe
Digna Klok
Jasmijn van der Kooi
Celine Lam
Joy Marschal
Sophie Miller
Georg Planjyan
Emma Vondenhoff
Olaf Vondenhoff
Roos Vondenhoff
Charlie Wielgaard

De musici van Ars Musica

🎵 dirigent

Jim Benjamin Roodnat

🎵 eerste viool

Wim Struiksma - concertmeester
Elle Corbeth
Christiaan van der Ven
Rudolf van der Wel

🎵 tweede viool

Ingrid Geerink - aanvoerder
Nel Baggerman
Ploeke Boon
Hans Melief
Leonie Pex
Mary Schippers-van Berkel
Annette Splinter

🎵 altviool

Wies Belder - aanvoerder
Margret de Man
Roeland Sorber
Eline van de Steeg

🎵 cello

Kati Lorand - aanvoerder
Luud Beckman
Jolanda de Bree
Ria de Groene
Hetty Heijdanus
Cathie Mollema

🎵 contrabas

Joke Tempelaars

🎵 klavecimbel

Ineke Haag

Jim Benjamin Roodnat - dirigent en docent

Jim is docent orkestdirectie en zelf als dirigent verbonden aan Ars Musica Barokorkest Rotterdam, het Orkest van het Groene Hart, het kamerorkest Touché, het Rotterdams Junioren Orkest en het Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest.

Jim is sinds oktober 2020 dirigent van Ars Musica.

* **Overture (*The Virtuous Wife*)**

FIRST ACT Dido & Aeneas

1. Overture
2. Arie & Chor "Shake the cloud from off your brow"
3. Arie "Ah, Belinda"
4. Recitativ & Arie "Grief increases by concealing"
5. Chor "When monarchs unite"
6. Recitativ "Whence could so much virtue spring?"
7. Duett & Chor "Fear no danger"

* **March (*The Virtuous Wife*)**

8. Recitativ "See, your royal guest appears"
9. Chor "Cupid only throws the dart"
10. Recitativ "If not for mine, for empire's sake"
11. Arie "Pursue thy conquest, love"

* **Quick Air (*The Virtuous Wife*)**

12. Chor "To the hills and the vales"
13. The dance of Triumphe

SECOND ACT Dido & Aeneas

Scene 1

14. Recitativ "Wayward sisters"
15. Chor "Harm's our delight"
16. Recitativ "The Queen of Carthage"
17. Chor "Ho ho ho"
18. Recitativ "Ruin'd ere the set of sun?"
19. Chor "Ho ho ho"
20. Duett "But ere we this perform"
21. Chor "In our deep vaulted cell"
22. Echo-dance of the Furies

Scene 2

23. Ritornello
24. Arie & Chor "Thanks to these lonesome vales"
25. Arie "Oft she visits this lone mountain"
26. Recitativ "Behold, upon my bending spear"
27. Arie & Chor "Haste, haste to town"
28. Recitativ "Stay, prince"

* **Menuet I & II
Hornpipe (*The Virtuous Wife*)**

THIRD ACT Dido & Aeneas

Scene 1

29. Arie & Chor "Come away, fellow sailors"
30. The dance of the seamen
31. Recitativ & Duett "See the flags and streamers curling"
32. Arie "Our next motion"
33. Chor "Destruction's our delight"
34. The dance of the witches

Scene 2

35. Recitativ "Your counsel all is urg'd in vain"
36. Chor "Great minds against themselves conspire"
37. Recitativ "Thy hand, Belinda"
38. Arie "When I am laid in earth"
39. Chor "With drooping wings ye Cupids come"

* **Slow Air (*The Virtuous Wife*)**

* **intermezzi uit de suite *The Virtuous Wife* van Henry Purcell**

Henry Purcell (ca. 1659 - 1685)

Het oeuvre van Henry Purcell is een absoluut hoogtepunt in de toch al rijke Engelse muziektraditie. Purcell was al beroemd en gevierd tijdens zijn korte leven, maar ook nu wordt zijn werk nog veel uitgevoerd en opgenomen.

Hij werd rond 1659 geboren. Zijn opleiding tot musicus kreeg hij als koorknaap in de Chapel Royal, het muzikensemble van koning Karel II van Engeland. In 1680 werd hij benoemd in de prestigieuze positie van organist van Westminster Abbey. Hij stierf jong, in het jaar 1685.

Zijn oeuvre is niet alleen omvangrijk voor iemand die zo kort als componist actief is geweest, maar ook zeer divers: muziek voor feest- en rouwplechtigheden aan het hof, muziek voor kerkelijk gebruik en puur instrumentale muziek. Purcell componeerde ook veel theatermuziek. Eén van die theatercomposities, de kameropera *Dido & Aeneas*, wordt nu in concertante vorm uitgevoerd. Vermoed wordt dat deze opera tot stand is gekomen in samenwerking met een zekere Josias Priest, een balletleraar, wiens echtgenote een internaat voor jongedames van stand had gesticht. Wellicht is er daarom maar één mannenrol (die van Aeneas) en worden alle andere rollen door vrouwen (oorspronkelijk de leerlingen van het internaat) gezongen. Het kan ook de vele dansen verklaren die in de opera zijn opgenomen.

Het libretto is van Nahum Tate. Deze baseerde met grote vrijheid zijn libretto op een episode uit *De Aeneas*, het magnum opus van de grote Romeinse dichter Vergilius. Dit epos beschrijft de omzwervingen van de Trojaanse prins Aeneas en zijn mannen na hun vlucht in een aantal schepen uit het verwoeste Troje. Hij gaat op weg naar Italië waar hij, in opdracht van het lot en de goden, een "nieuw Troje" moet stichten en waar hij uiteindelijk de stamvader zal worden van de Romeinen. Op die barre tocht stranden na een zware storm Aeneas en zijn gevolg op de kust van de stad Carthago. Daar worden ze gastvrij ontvangen door de jonge koningin van Carthago Dido (of Elissa, zoals ze ook wel wordt genoemd). Er ontstaan wederzijdse gevoelens van liefde tussen Aeneas en Dido. Echter er zijn twee onoverkomelijke hinderpalen. Dido is namelijk eerder getrouwd geweest. Haar echtgenoot is echter verraderlijk vermoord en Dido heeft de bindende gelofte afgelegd nooit meer te zullen trouwen (dit staat allemaal niet in het libretto maar het publiek kende zijn Vergilius). En Aeneas heeft als lotsbestemming de stichting van een "nieuw Troje" - Rome - in Italië. Daarin past in het geheel niet een huwelijk met de koningin van Carthago (de latere aartsvijand van Rome) en definitieve vestiging aldaar. Dit is de situatie op het moment dat de opera begint.

Korte inhoud *Dido & Aeneas*

Eerste akte - in het paleis van Dido

Dido wordt zichtbaar gekweld door de tweestrijd tussen liefde en gelofte. Belinda, haar zuster, wil haar opvrolijken en spoort haar aan toe te geven aan haar liefde voor Aeneas. Een koor van hovelingen sluit zich daarbij aan. Maar Dido zegt niet te willen en te kunnen bekennen wat haar zo kwelt, voor Belinda en de hovelingen kan ze dat echter niet verborgen houden. Zij dringen bij haar aan op een verbintenis met Aeneas. Dat brengt haarzelf weer persoonlijk levensgeluk en het is ook goed voor Carthago, dat door vijanden van buiten wordt bedreigd; een beproefde Trojaanse held met geharde krijgers is dan een uitkomst.

Dan verschijnt Aeneas zelf met zijn gevolg ten tonele. Hij bekent zijn liefde voor Dido en zegt bereid te zijn om zijn grote opdracht daarvoor op te geven en het lot en de goden te tarten. Dido geeft haar verzet op en trekt met Aeneas en het gehele hof naar de bergen en de bossen om met een jachtpartij de triomf van de liefde te vieren. De eerste acte besluit met een triomfdans.

Tweede akte

Eerste scene - de grot: heksen verschijnen

Plaats en sfeer zijn nu totaal anders. We bevinden ons bij een duistere grot waar, na een snerpande orkestrale inleiding, een drietal akelige verschijningen hun entree maken: een tovenaars en twee heksen. Dit onedele drietal maakt er geen geheim van dat het slechts door boze bedoelingen wordt bezielde en gedreven wordt door een diepe haat jegens alles wat goed, mooi en edel is.

De tovenares, die de leiding over dit trio heeft, ontvouwt vervolgens een gemeen plan om Dido en Carthago te gronde te richten. Dit plan bestaat hierin dat een geest, een vertrouweling van de tovenares, zich zal voordoen als Mercurius, de boodschapper der goden, die Aeneas namens niemand minder dan de oppergod Jupiter zelf zal bevelen onverwijld naar Italië te vertrekken om daar zijn lotsbestemming te vervullen. Rondzwevende boze geesten barsten in een bulderend gelach uit als ze dit gemene plan vernemen. Dan horen de heksen in de verte hoorngeschal: de jachtstoet nadert. Ze maken zich gereed voor de uitvoering van hun plan. Onderdeel daarvan is een door hen opgeroepen storm die de deelnemers aan de jachtpartij in grote haast naar de stad moet terugdrijven. De scene eindigt met een instrumentale echodans van de Furiën (wraakgodinnen).

Tweede scene - in het bos

Dido, Aeneas en hun gevolg bevinden zich in bos en veld. Na een orkestraal ritornello bezingen de hovelingen de schoonheid van dit landschap en de genoegens van de jacht. De jacht gaat voorspoedig. Aeneas heeft een reusachtig everzwijn gedood. Maar als hij zijn aan zijn jachtspeer gespietste buit aan Dido laat zien, hoort het gezelschap de door de heksen opgeroepen onweersbui naderen en iedereen vlucht in grote haast terug naar de stad. Aeneas wordt echter staande gehouden door de als Mercurius vermomde geest die hem het genoemde bevel van Jupiter verkondigt. Hij moet zelfs diezelfde avond nog vertrekken. Aeneas, hoewel verscheurd door smart en de goden bitter verwijtend dat zij dit Dido aandoen, ziet toch geen andere uitweg dan Jupiter te gehoorzamen.

Derde akte

Eerste scene - de haven met de schepen

We bevinden ons in de haven waar Aeneas de schepen voor vertrek laat klaarmaken. Na een instrumentaal voorspel verschijnen de zeelui. Een zeeman roept zijn maten op om zich klaar te maken en om kort en hevig afscheid te nemen van hun liefjes aan de wal en dit afscheid voor de dames verteerbaar te maken door leugenachtige beloftes van een spoedige terugkeer. Vervolgens voeren de zeelui een "dans van de zeelieden" uit. Tovenares en heksen kijken zich intens verkneukelend toe bij het hijsen van de zeilen en geven uiting aan hun blijdschap dat koningin Dido die nacht nog zal sterven en Carthago in vlammen zal opgaan. Boze geesten vallen hen bij met de woorden dat destructie hun grootste genoegens vormt en smart (van goede mensen) voor hen juist blijdschap betekent. De scene wordt afgesloten met een heksendans.

Tweede scene - in het paleis

In de volgende scene bevinden we ons weer in het paleis. Dido heeft van het vertrek van Aeneas kennis gekregen en beklagt zich bitter over haar lot tegenover Belinda. Belinda ziet Aeneas naderen en zegt tegen haar zuster dat ze gelooft dat hij nog steeds gevoelens voor haar koestert. Dan verschijnt Aeneas voor Dido, deelt haar het bevel van de goden mee en kondigt zijn vertrek aan. Dido maakt hem felle verwijten en beschuldigt hem van schijnheiligheid. "Vlieg maar op naar dat rijk dat je is beloofd en laat Dido maar sterven", roept ze hem toe. Zoveel leed en bitterheid brengt Aeneas tot andere gedachten. Hij komt op zijn besluit terug en verklaart te zullen blijven, ongeacht het bevel van de goden, wat er ook van moge komen. Doch het is te laat: Dido wil niets meer van hem weten. "No, No, away, away, Nee, Nee, weg, weg, als je niet weggaat dan vlucht ik in de dood", is haar antwoord en Aeneas vertrekt. Maar vervolgt ze: "de dood kan ik niet ontlopen, die moet komen als hij is vertrokken". Het koor sluit dan af met de beschouwende woorden: "Grote geesten voeren oorlog met zichzelf en vermijden de genezing die ze het meest wensen". Dan volgt de slotscene. Dido wendt zich stervend tot Belinda met een korte aria die, meer dan welk ander deel, deze opera onvergetelijk heeft gemaakt: "When I am laid in earth, may my wrongs create no trouble in thy breast, remember me but, ah, forget my fate". Het koor roept dan cupido's op om, met treurig neerhangende vleugeltjes, Dido te bewenen, haar dode lichaam met rozenblaadjes te bestrooien en bij haar graf de wacht te houden en haar nimmermeer te verlaten.

Libretto Dido & Aeneas

1	Overture	Ouverture
	FIRST ACT	EERSTE AKTE
	<i>Scene - the palace</i>	<i>Scene - het paleis</i>
2	BELINDA Shake the cloud from off your brow, fate your wishes does allow; empire growing, pleasures flowing, fortune smiles and so should you.	BELINDA Schud de wolken van uw voorhoofd. Uw wensen worden ingewilligd; het rijk groeit, vreugden ten overvloed. Het geluk lacht u toe, lacht u dus ook.
	CHORUS Banish sorrow, banish care, grief should ne'er approach the fair.	KOOR Verban verdriet, verban de zorgen, droefheid blijve ver weg van de lieflijken.
3	DIDO Ah! Belinda, I am press'd with torment not to be confest, peace and I are strangers grown. I languish till my grief is known, yet would not have it guess'd.	DIDO Ach, Belinda, ik word geteisterd door een onuitspreekbare kwelling. Rust en ik zijn vreemden voor elkaar. Ik smacht ernaar mijn verdriet te uiten, en toch wil ik niet dat men het raadt.
4	BELINDA Grief increases by concealing,	BELINDA Verhullen verhevt het lijden.
	DIDO Mine admits of no revealing.	DIDO Mijn kwelling staat geen onthulling toe.
	BELINDA Then let me speak: the Trojan guest into your tender thoughts has prest.	BELINDA Sta me toe te spreken: de gast uit Troje heeft u hoop gegeven.
	SECOND WOMAN The greatest blessing fate can give, our Carthage to secure and Troy revive.	TWEEDE VROUW De grootste zegen van het lot, Carthago gered en Troje herrezen.
5	CHORUS When monarchs unite, how happy their state, they triumph at once o'er their foes and their fate.	KOOR Als vorsten zich verenigen, hoe groot is hun geluk, zij overwinnen daarmee zowel vijand als het lot.
6	DIDO Whence could so much virtue spring? What storms, what battles did he sing? Anchises' valour mixt with Venus' charms. How soft in peace, and yet how fierce in arms!	DIDO Hoe komt hij aan zijn deugden, van hoeveel stormen en veldslagen heeft hij niet gezongen? Anchises' moed mengt zich met Venus' charmes. Hoe teder bij vrede, en toch zo onverschrokken in de strijd!
	BELINDA A tale so strong and full of woe might melt the rocks as well as you.	BELINDA Een sage zo vol van rampspoed zou zelfs de stenen doen smelten.
	SECOND WOMAN What stubborn heart unmov'd could see such distress, such piety?	TWEEDE VROUW Welk koppig hart zou bij zulk een lijden en toewijding onaangedaan blijven?

	<p>DIDO Mine with storms of care oppress'd is taught to pity the distress'd. Mean wretches' grief can touch, so soft, so sensible my breast, but ah! I fear, I pity his too much.</p>	<p>DIDO Mijn hart, door vele zorgen geteisterd, heeft geleerd mede te lijden met de geplaagden, het leed van de armzaligen beroert mijn gevoelige borst. Maar ach, ik geloof te veel zijn leed te voelen.</p>
7	<p>BELINDA AND SECOND WOMAN [repeated by Chorus] Fear no danger to ensue, the hero loves as well as you, ever gentle, ever smiling, and the cares of life beguiling, Cupid strew your path with flowers gather'd from Elysian bowers. [Aeneas enters with his train]</p>	<p>BELINDA EN TWEEDE VROUW [herhaald door koor] Wees niet bevreesd voor dreigend gevaar. De held bemint ú als u hém, is altijd minzaam, glimlacht steeds, onaantastbaar door de zorgen van het leven. Cupido, strooi bloemen van de Elyseese velden over je pad. [Aeneas komt binnen met zijn gevolg]</p>
8	<p>BELINDA See, your royal guest appears, how godlike is the form he bears!</p>	<p>BELINDA Zie, uw koninklijke gast verschijnt. Hoe goddelijk is zijn gestalte!</p>
	<p>AENEAS When, royal fair, shall I be bless'd with cares of love and state distress'd?</p>	<p>AENEAS Wanneer, mijn schone koningin, word ik gezegend en belast met de zorgen voor de liefde en een staat in nood?</p>
	<p>DIDO Fate forbids what you pursue.</p>	<p>DIDO De voorzienigheid verbiedt wat u wenst.</p>
	<p>AENEAS Aeneas has no fate but you! Let Dido smile and I'll defy the feeble stroke of destiny.</p>	<p>AENEAS Aeneas kent geen ander lot dan u! Als Dido mij toelacht, trotseer ik de machteloze wil van het noodlot.</p>
9	<p>CHORUS Cupid only throws the dart that's dreadful to a warrior's heart, and she that wounds can only cure the smart.</p>	<p>KOOR Alleen Cupido werpt een pijl die een strijdershart doet lijden. En alleen zij die hem laat lijden kan de wond genezen.</p>
10	<p>AENEAS If not for mine, for empire's sake, some pity on your lover take; ah! make not in a hopeless fire a hero fall, and Troy once more expire.</p>	<p>AENEAS Als niet om mijn wil, dan om wille van het land, schenk uw minnaar genade; laat niet in een hopeloos vuur een held vallen en Troje weer ten onder gaan.</p>
11	<p>BELINDA Pursue thy conquest, love. Her eyes confess the flame her tongue denies.</p>	<p>BELINDA Oh Liefde, overwin. Haar ogen verraden de hartstocht die haar mond verloochent.</p>
12	<p>CHORUS To the hills and the vales, to the rocks and the mountains, to the musical groves and the cool shady fountains. Let the triumphs of love and of beauty be shown; go revel, ye Cupids, the day is your own.</p>	<p>KOOR Naar de heuvels en dalen, de rotsen en bergen, de klinkende wouden en koele beschutte bronnen. Verkondig de triomf van liefde en schoonheid; verheug u liefdesgoden, de dag is de uwe.</p>
13	<p>Dance of Triumph</p>	<p>Triomfdans</p>

	SECOND ACT	TWEEDE AKTE
	<i>Scene I - the cave</i> [enter Sorceress]	<i>Scene I - de grot</i> [entree Tovenares]
14	SORCERESS Wayward sisters, you that fright the lonely traveller by night, who, like dismal ravens crying, beat the windows of the dying. Appear! Appear at my call, and share in the fame of a mischief shall make all Carthage flame. Appear! [enter enchantresses]	TOVENARES Zusters in het kwaad, die 's nachts de eenzame reiziger angst aan jagen, die, als naargeestige raven, de huizen der stervenden bestoken. Verschijn, beantwoord mijn oproep en deel in de infame roem van een misdaad die heel Carthago zal doen branden. Verschijn! [entree heksen]
	FIRST WITCH Say, Beldam, say what's thy will.	EERSTE HEKS Zeg, Beldam, zeg wat gij wenst.
15	CHORUS Harm's our delight and mischief all our skill.	KOOR Rampspoed is ons genot; het doen van kwaad is onze kunst.
16	SORCERESS The queen of Carthage, whom we hate, as we do all in prosp'rous state, ere sunset, shall most wretched prove, depriv'd of fame, of life and love!	TOVENARES De koningin van Carthago, die wij haten - zoals we alle in voorspoed levenden haten - zal voor de zon ondergaat ellendig blijken, beroofd van roem, leven en liefde!
17	CHORUS Ho, ho, ho, ho, ho, ho!	KOOR Ha, ha, ha, ha, ha, ha!
18	TWO WITCHES Ruin'd ere the set of sun? Tell us, how shall this be done?	TWEE HEKSEN Voor de avond nog gedoemd? Zeg ons, hoe te werk te gaan?
	SORCERESS The Trojan prince, you know, is bound by fate to seek Italian ground; the queen and he are now in chase.	TOVENARES De Trojaanse prins is, zoals jullie weten, voorbestemd om de Italiaanse kust te vinden. De koningin en hij zijn nu aan het jagen.
	FIRST WITCH Hark! Hark! The cry comes on apace.	EERSTE HEKS Hoor, de jachtroep nadert snel!
	SORCERESS But, when they've done, my trusty elf in form of Mercury himself as sent from Jove shall chide his stay, and charge him sail tonight with all his fleet away.	TOVENARES Na de jacht zal mijn trouwe Elf, vermomd als Mercurius, door Jupiter gezonden, zijn verblijf veroordelen en hem gelasten vannacht met zijn vloot te vertrekken.
19	CHORUS Ho, ho, ho, ho, ho, ho! [enter a drunken sailor; a dance]	KOOR Ha, ha, ha, ha, ha, ha! [entree dronken zeeman; een dans]
20	TWO WITCHES But ere we this perform, we'll conjure for a storm to mar their hunting sport and drive 'em back to court.	TWEE HEKSEN Maar voor we dit uitvoeren, zullen we een storm oproepen, die hun jachtfeest zal bederven en hen terug naar het hof zal drijven.
21	CHORUS In our deep vaulted cell the charm we'll prepare, too dreadful a practice for this open air.	KOOR In ons diepe gewelf vervaardigen we de bezwering, te verschrikkelijk is deze daad om het daglicht te verdragen.
22	Echo-dance of the Furies	Echo-dans van de wraakgeesten

	<p><i>Scene II - the grove</i> [enter Aeneas, Dido, Belinda, and their train]</p>	<p><i>Scene II - het bos</i> [entree Aeneas, Dido, Belinda en gevolg]</p>
23	Ritornello	Ritornello
24	<p>BELINDA [repeated by Chorus] Thanks to these lovesome vales, these desert hills and dales, so fair the game, so rich the sport, Diana's self might to these woods resort.</p>	<p>BELINDA [herhaald door koor] Dank voor de eenzame valleien, de onbewoonde heuvels en dalen, zo mooi het wild, zo rijk de jacht, Diana zelf zou hier kunnen vertoeven.</p>
25	<p>SECOND WOMAN Oft she visits this lov'd mountain, oft she bathes her in this fountain; here Actaeon met his fate, pursued by his own hounds, and after mortal wounds discover'd, discover'd too late.</p>	<p>TWEEDE VROUW Zij bezoekt vaak deze berg, en baadt in deze bron. Hier trof het noodlot Actaeon. Te laat ontdekte hij dat zijn eigen honden hem bejaagden en dodelijk verwondden.</p>
26	<p>AENEAS Behold, upon my bending spear a monster's head stands bleeding, with tushes far exceeding those did Venus' huntsman tear.</p>	<p>AENEAS Zie, op mijn gebogen speer, het bloedend hoofd van een monster, met langere slag tanden dan welke Venus' jager eens verscheurden.</p>
	<p>DIDO The skies are clouded, hark! how thunder rends the mountain oaks a sunder.</p>	<p>DIDO De hemel betreft; zie hoe het onweer de eiken op de berg doet wijken.</p>
27	<p>BELINDA [repeated by Chorus] Haste, haste to town, this open field no shelter from the storm can yield. [exeunt Dido and Belinda and train] [the spirit of the Sorceress descends to Aeneas in the likeness of Mercury]</p>	<p>BELINDA [herhaald door koor] Haast u naar de stad, deze open plek biedt geen beschutting voor de storm. [vertrek Dido en Belinda en gevolg] [de geest van de Tovenares nadert Aeneas in de gedaante van Mercurius]</p>
28	<p>SPIRIT Stay, prince and hear great Jove's command; he summons thee this night away.</p>	<p>GEEST Blijf, prins en hoor Jupiters bevelen aan; hij gebiedt u nog deze nacht te vertrekken.</p>
	<p>AENEAS Tonight?</p>	<p>AENEAS Vannacht?</p>
	<p>SPIRIT Tonight thou must forsake this land, the angry god will brook no longer stay. Jove commands thee, waste no more in love's delights, those precious hours, allow'd by th'almighty powers to gain th' Hesperian shore and ruined Troy restore.</p>	<p>GEEST Vannacht moet u dit land verlaten, de ontstemde god duldt geen langer verblijf; Jupiter gebiedt u, verspil niet meer aan de vreugden der liefde, de kostbare uren, gegeven door de almachtigen om de Hesperidische kust te bereiken en het gevallen Troje te doen herrijzen.</p>
	<p>AENEAS Jove's commands shall be obey'd, tonight our anchors shall be weighed. [exit spirit] But ah! what language can I try my injur'd queen to pacify: no sooner she resigns her heart, but from her arms I'm forc'd to part. How can so hard a fate be took? One night enjoy'd, the next forsook. Yours be the blame, ye gods! For I obey your will, but with more ease could die.</p>	<p>AENEAS Jupiter's bevelen moeten worden gehoorzaamd. Vanavond lichten wij de ankers. [vertrek geest] Maar ach, met welke woorden kan ik pogen mijn gekrenkte koningin te troosten, nauwelijks schonk ze mij haar hart, en nu ben ik gedwongen haar armen te verlaten. Hoe is zo'n lot te verdragen? Eén nacht van genot, de volgende in eenzaamheid. Aan u het verwijt, oh goden! Want al doe ik uw wil, de dood ware mij liever.</p>

	THIRD ACT	DERDE AKTE
	<i>Scene I - the ships</i> [enter the Sailors, the Sorceress, and her enchantresses]	<i>Scene I - de schepen</i> [entree van de zeelieden, de tovenaress en de heksen]
29	FIRST SAILOR [repeated by Chorus] Come away, fellow sailors, your anchors be weighing. Time and tide will admit no delaying. Take a bouzy short leave of your nymphs on the shore, and silence their mourning with vows of returning but never intending to visit them more.	EERSTE MATROOS [herhaald door koor] Kom, vrienden zeelieden, licht jullie ankers. Tijd en getij dulden geen gedraal. Neem een beschonken, maar kort afscheid van jullie nimfen aan de wal en sus hun gemor met beloften van terugkeer, maar heb niet de intentie ze ooit weer te zien.
30	Dance of the seamen	Dans van de zeelieden
31	SORCERESS See the flags and streamers curling anchors weighing, sails unfurling.	TOVENARES Zie de vlaggen en wimpels wapperen, ankers worden gelicht, zeilen gehesen.
	FIRST WITCH Phoebe's pale deluding beams guiding more deceitful streams.	EERSTE HEKS Phoebes zwakke misleidende stralen vergulden verraderlijker stromen.
	SECOND WITCH Our plot has took, the queen's forsook.	TWEEDE HEKS Onze list heeft gewerkt, de koningin is verlaten.
	TWO WITCHES Elissa's ruin'd, ho, ho! Our plot has took, the queen's forsook, ho, ho!	TWEE HEKSEN Elissa is verslagen, ho, ho! Ons plan heeft gewerkt, de koningin is verlaten, ho, ho!
32	SORCERESS Our next motion must be to storne her lover on the ocean! From the ruin of others our pleasures we borrow, Elissa bleeds tonight, and Carthage flames tomorrow.	TOVENARES Als volgende daad laten wij een storm woeden over haar minnaar op de oceaan. Wij verheugen ons in hun verderf, Elissa bloedt vannacht, morgen brandt Carthago.
33	CHORUS Destruction's our delight, delight our greatest sorrow! Elissa dies tonight and Carthage flames tomorrow.	KOOR Verderf is onze vreugde, geluk is ons een vloek! Elissa sterft vannacht en Carthago brandt morgen.
34	Dance of the witches	Heksendans
	<i>Scene II - the palace</i>	<i>Scene II - het paleis</i>
35	DIDO Your counsel all is urged in vain. To earth and heav'n I will complain! To earth and heav'n why do I call? Earth and heav'n conspire my fall. To fate I sue, of other means bereft the only refuge for the wretched left.	DIDO Om uw aller raad smee ik vergeefs. Ik beklaag me bij aarde en hemel! Waarom roep ik de aarde en hemel aan? Aarde en hemel bewerkten mijn val. Het lot te verwijten, nu andere middelen ontnomen zijn, is dit enige wat mij nog rest.
	BELINDA See, madam, see where the prince appears; such sorrow in his looks he bears as would convince you still he's true. [enter Aeneas]	BELINDA Zie, vrouwe, zie de prins verschijnt; de droefheid in zijn gelaat laat geen twijfel bestaan dat hij u nog trouw bemint. [entree Aeneas]

	AENEAS What shall lost Aeneas do? How, royal fair, shall I impart the god's decree, and tell you we must part?	AENEAS Wat kan verloren Aeneas doen? Hoe, koninklijke schone, kan ik u verwittigen van het bevel der goden, dat wij moeten scheiden?
	DIDO Thus on the fatal banks of Nile, weeps the deceitful crocodile. Thus hypocrites, that murder act, make heaven and gods the authors of the fact.	DIDO Zo huilt aan de oevers van de Nijl de arglistige krokodil. Zo schuiven hypocrieten de schuld van hun moorden door aan hemel en goden.
	AENEAS By all that's good ...	AENEAS Bij alles wat goed is...
	DIDO By all that's good, no more! All that's good you have forswore. To your promis'd empire fly and let forsaken Dido die.	DIDO Bij alles wat goed is, niet meer! Alles wat goed is heb jij verraden. Snel naar je beloofde rijk en laat de verlaten Dido sterven.
	AENEAS In spite of Jove's command, I'll stay. Offend the gods, and love obey.	AENEAS Dan blijf ik, in weerwil van Jupiter's bevel. Gehoorzaam de liefde, trotseer de toorn der goden.
	DIDO No, faithless man, thy course pursue; I'm now resolv'd as well as you. No repentance shall reclaim the injur'd Dido's slighted flame. For it's enough, whate'er you now decree, that you had once a thought of leaving me.	DIDO Nee, trouweloze man, vervolg uw reis; evenzeer als jij ben ik vastbesloten. Geen berouw kan de gewonde vlam van de bezeerde Dido herstellen. Het is genoeg, wat je nu ook nog beweert, dat je ooit overwoog mij te verlaten.
	AENEAS Let Jove say what he will: I'll stay!	AENEAS Laat Jupiter bevelen wat hij wil, ik blijf!
	DIDO Away, away! No, no, away!	DIDO Ga, ga! Ga heen!
	AENEAS No, no, I'll stay, and love obey!	AENEAS Nee, ik wil blijven, wil toegeven aan de liefde!
	DIDO To death I'll fly if longer you delay. Away! Away! [exit Aeneas] But death, alas! I cannot shun; death must come when he is gone.	DIDO Ik vlucht in de dood als je nog langer draalt. Ga weg! Ga weg! [vertrek Aeneas] Maar ach, ik kan de dood niet ontkomen; de dood moet komen als hij heen is.
36	CHORUS Great minds against themselves conspire and shun the cure they most desire.	KOOR Grote geesten richten zichzelf te gronde en ontwijken de genezing die ze het meest wensen.
37	DIDO Thy hand, Belinda, darkness shades me, on thy bosom let me rest. More I would, but death invades me. Death is now a welcome guest.	DIDO Uw hand, Belinda, duisternis komt over mij, laat mij rusten op uw boezem. Ik wenste meer, maar de dood is in mij. De dood is nu een welkome gast.
38	When I am laid in earth, may my wrongs create no trouble in thy breast; remember me, but ah! forget my fate.	Als ik in mijn graf lig, moge mijn verdriet uw borst niet bestoken; denk aan mij, maar ach! vergeet mijn lot.
39	CHORUS With drooping wings you cupids come, to scatter roses on her tomb. Soft and gentle as her heart. Keep here your watch, and never part.	KOOR Kom liefdesgoden, met hangende vleugels, en strooi rozen over haar graf. Zacht en teder als haar hart. Houd hier de wacht, verlaat haar nimmer.

Ars Musica

Barokorkest Rotterdam

Wilt u het orkest steunen en donateur worden? Via de website www.ars-musica.nl kunt u zich aanmelden. De minimum bijdrage is € 25,- per jaar. Als donateur wordt u vooraf op de hoogte gesteld van onze concerten en krijgt u korting op de entreprijs.

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door:

Elise Mathilde

